

דואר

ירחון לעניני דואר סעקרע סעפט ורדיו

11

המחיר 50 פרי

שבט-אדר א' תש"ד

התוכן

- 3 שיטות בקבלת עובדים — ש. דיאון
- 5 המברק והטופס — א. עין הבר
- 7 תולדות בולידואר — י. כהן
- 8 ספר הסלפון — א. קמחי
- 11 הדואר בספרות — ש. אלדאי
- 13 והיה באחרית הימים... — מ. חנין
- 14 הדואר צוחק —
- 15 מכתבים למערכת —
- 16 מן ההחי —

הצילום : לשכה העתונות הממשלתית
תמונת העטיפה : על יד המכונה להדפסת בולים.

חברי המערכת :

ז. אלישיב, י. גליק, י. גרינוולד, מ. ירושלמי, א. ד. קולמן.

שיטות בקבלת עובדים והשתלמותם בדואר שווייצריה ואנגליה

ש. דיאן

דעתם דרושות למיליון ידיעות ותכונות מיוחדות. ביום המגמה הכללית היא לקדם, קודם כל, את העובדים הנמצאים בשירות וזאת לאורך כל סולם הדרגות. המעבר מדרגה לדרגה אינו מחייב בחינה. כל משרה פנויה מוכרזת ברבים.

שוליות

רש גברים הממלאים את התנאים הבאים יכולים להתקבל כשוליות בדואר השווייצרי.

1. הגיל: 20—17.
2. על המועמד להיות בעל תעודה של חמש ביות גימנסיה ושנתיים של לימודים בבית ספר למסחר או השכלה דומה. מועמדים שאין בידיהם תעודות כגיל מורשים לעמוד בבחינת השוליות אם נמצאו מתאימים לכך בבחינות פרולימינריות.
3. מצב בריאות מתאים.
4. הצלחה בבחינות כניסה המורכבות משאלות בכתב ובעלפה בלשון האם ובשתי לשונות נוספות המדוברות במדינה, חשבון, גיאוגרפיה, תולדות שווייצריה ובחינות בכתב יד.

מועמד שמלא את כל הדרישות הללו מתמנה למשרה אם היא פנויה באותו זמן. לאחר קירס הכנה של שלושה שבועות מתחילה תקופת השוליה הנמשכת שנתיים.

לאחר שנת שירות אחת, ניתן לשוליות קורס מרכזי, משך שבועיים. באחד ממרכזי הלימוד של הדואר מחובתו של מנהל הדואר הוא לאפשר לשוליות להכיר את כל מקצועות הדואר ולרכוש בהם נסיון. וכך הוא הדבר במציאות. בדרך כלל, בצירוף קיימים שני סניפי דואר שהותאמו במיוחד להעסקת שוליות בהם. עינו הבוחנת של הממונה אינה סרה מהם. פקיד מיוחד במזר כירות המנהל המחוזי עוקב אחר עבודותיהם החדשות הנמסרות בכתב ועל סמך דינים ותשובות הקבועים

אחת הבעיות החשובות בפניהן הועמד דואר ישראל לאחר שזכינו בעצמאות מדינית הוחתה שיטת קבלתם של עובדים מתאימים, בעלי רמה נאותה, ואימונים תוך כדי תהליך ההתמחות ומילוי תפקיד. העובדה שבמשך 4—5 שנים גדל המנגנון בדואר ישראל מ-1000 עד 5000 עובד ומעלה אימרת דרשני ואין ספק שעל אף הסגר נציה החולפת לא תאבד בעיה זו את משקלה במדינה צעירה, אשר בראש מאוהיה קליטת העליה ופיתוח הכלכלה. רצוי, על כן להביר את השיטות הקיימות בנידון בארצות מפותחות בעלות נסיון עשיר, המשמשות, מבחינת מנגנון הממשלתי המשוכלל, דוגמה ומופת להרבה מדינות בעולם. כוונתי לשווייצריה ולממלכה המאוחדת בהן מוגדרים התנאים והסיוגים לקבלת פקיד ממשלה ובמיוחד עובדי דואר למרטי פרטיהם.

הקו האופייני לגבי המנגנון הממשלתי בשווייצריה הוא חלוקתו הבולטת לשתי קבוצות שהכניסה לכל אחת מהן מותנית בבחינות מיוחדות ובגיל.

על הקבוצה הראשונה נמנים שוליות המיועדים למשרות אדמיניסטרטיביות וטכניות בדרגות 1—17 מתוך 25 הדרגות הקיימות בשירות הממשלה בכללם.

המשרות הגבוהות ביותר כגון משרת מנהל כללי, מנהל שירות או מנכ"ר כללי ניתנות לעתים לאנשים מחוץ לשירות וקורה ששיקולים פוליטיים אינם נעדרים השפעה בקשר לבחירת המועמד. עם זאת ראוי לציין שאין חיי לופ' גברא בממשלה מכיאים בדרך כלל בעקבותיהם שידוד מערכות בפקידות הגבוהה. כן אין התוצאות של בחירות לפרלמנט משפיעות על שנוי בהרכב הפקידות הגבוהה. השיקול הפוליטי מוגבל רק לאיתם המקרים בהם מתמנה משרה גבוהה מפאת צאתו של פקיד לפני סיה, התפטרותו או פטירתו.

במקרים מסוימים רשאים מנהלי מחלקות למנות מועמדים מחוץ לשירות אף למשרות בינוניות אם לפי

של מנהלי הדואר הוא מחליט על נקטת אמצעים במקרים מסופקים.

לאחר שנתיים של שרות עובר השוליה קורס מעשי של שלושה שבועות ולאחריו הוא ניגש לבחינת הגמר. תמיד יש יסוד להנחיה. שחוזר ממקרים בודדים, מצליחים כל הנבחנים מאחר שמועמדים כלתי רצויים הרצאו מן השרות כחוצאה משיטת הפיקוח התמידית.

המועמדים שנכשלו בבחינות, ניתנת להם האפשרות להבחן שנית ששה חדשים לאחר בחינתם הראשונה ואם גם אז הם נכשלים הרי מפסיקים את שרותם כליל. שוליה יכול, אם כן, להבחן פעמיים בלבד. בתקופת שרותו מקבל השוליה שכר יומי המקביל לשכרו של עובד בדרגה 19-20.

לאחר סיום מוצלח של הלימודים מתמנה השוליה ל"אספירנט" למשך שנה אחת. משכורתו של אספירנט מקבילה למשכורתו של עובד בדרגה 16 שהיא דרגה אחת מתחת לדרגתו של "פקיד". עם סיום תקופת האספירנט מתמנה העובד לפקיד בדרגה 17. פקיד כזה אין לו עבודה מסיימת והוא יכול להקרא למלא מקום כלשהו בשעת הצורך. לאחר שהעובד הגיע למעמד זה מותר לו לבקש משרה קבועה כשמכרזים עליה. קבלת משרה כזאת אינה משפיעה על הדרגה (17) אלא על קביעות מקום העבודה בלבד. אולם ראוי לציין שבשחוייצריה אין מנוי לכל החיים, כנהוג במקומות אחרים. תקופת המנוי הארוכה ביותר היא שלוש שנים ולאחר מכן "נבחר" העובד מחדש לתקופה נוספת של שלוש שנים. אין העובד רשאי לדרוש מנוי מחדש אולם רשאי הוא לערער בפני השר על אי מינוי המשרד חיים להודיע בכתב לפקידים הנוגעים בדבר, שלושה חדשים לפני תום תקופת שרותם, על אי חידוש מינוים. שיטה זו של ביטול חוזים עם עובדי ממשלה, משתמשים בה לעתים רחוקות ורק כשיש סיבות מספיקות לכך. אולם אין להסיק מכאן שחידוש המינויים הוא דבר נורמאלי גרידא. בשנת 1950, למשל, לא חודשו 74 מינויים.

גישה מיוחדת זו לשאלת הקביעות בשרות המדינה יסודה בדימוקרטיה המושרשת של שחוייצריה. העם לא יסכים לאנשים שנתמנו לכל ימי חייהם והוא משאוי לעצמו את הזכות התמידית לבקר את עבודתם ע"י הרשות הנבחרת הגבוהה ביותר ולפטורם אם טובת הציבור דורשת זאת.

הקבוצה השניה שאלה שייכים רוב העובדים של הדואר השחוייצרי ידועה בשם "פקידות נושאת מדים": דוורים, שליחים, מפינים, דוורים ראשיים וכו'.

לקבוצה זו מתקבלים נבדלים, אורחים שחוייצרים הטמלאים את התנאים הבאים:

1. הגול: 18-23.

2. על המועמד להיות בעל תעודה של איש כוחות בית ספר עממי. מועמדים שאין בידיהם תעודות כאלה

יכולים להתקבל אם הם בעלי רמה מתאימה ועברו בחינות מוקדמות.

3. מצב בריאות מתאים.

4. הצלחה בבחינות כניסה המורכבות משאלות פשוטות בכתב ובעל פה בלשון האם, בחשבון, בגיאוגרפיה, ובשתי לשונות אחרות של המדינה. כן עליו להבחן בכתב יד.

הבחינות שנמשכות 4-5 שעות נערכות ע"י המינהל המחוזי בנוכחות כא כח ועדת הבחינות של מחלקת המנגנון.

העומד בדרישות הג"ל מתקבל למשרת "שוליה במדים" אם קיימת משרה כזאת פנויה. משך התקופה הוא ששה חדשים. לפני התחלת תקופת השוליה על העובד לעבור קורס הכנה של שלושה שבועות.

בגמר ששת החדשים עוברים "המתלמידים במדים" קורס מרוכב של תשעה ימים באחד ממרכזי הלימודים של הדואר שלאחריו הם עומדים בבחינה סופית. רוב המועמדים מצליחים בבחינות בגלל שיטת הפיקוח בנוכח אצל העובדים מקבוצה א'.

אחרי הבחינות באה תקופת שרות של ששה חדשים כ"אספירנט עוזר" שהוא משרת מעבר. משכורתם היומית של "אספירנטים-עוזרים" מקבילה, בערך, לדרגה 25 בסולם המשכורת. לאחר שנת שרות אחת מתמנה העובד "פקיד במדים בלי מקום קבוע" ואז בא המינוי ל"פקיד במדים בעל מקום קבוע" אם נתפנתה משרה כזאת והעובד הגיש את בקשתו על סמך הכרזה שנתפרסמה. "פקידים במדים" מקבלים דרגה 25, 24, 23 לפי המשרה הניתנת להם.

נשים בשרות

נשים שחוייצריות אינן נהנות משוויון זכויות לא בחיים הפוליטיים ולא בהנאי העבודה בשרות הממשלה. שתי טעמים נהגו לדבר:

1. חוסר בנרות פוליטיות של הנשים שדמגוגים והרפתקנים יכולים לנצל. כדוגמה מכיאים את העובדה שבשנת 1932 הצביעו מיליונים של נשים בעד היסלר. 2. הרצון לא להביא לידי ויכוחים פוליטיים במשפחה. בכל זאת, נבחרות נשים לועדות המטפלות בבריאות, בבתי ספר וכו', בקנטונים אחדים. ההפליה בולטת עוד יותר בשרותי הממשלה ופחות הסברים ניתנים למעשה. למרות שלפי החוקה שוות הנשים בזכויותיהן לגברים. ההבדלים בולטים בתנאי השרות כגון: משכורת, העלאות, קביעות וכו'. נישואין הם סיבה, כמעט אר טיפוסית, לפיטורי האשה משרות הממשלה. רק במקרים יוצאים מן הכלל, כגון: פקיד סעד, מנעה האשה למעלה מדרגה 16.

מענינת העובדה שגם בשחוייצריה וגם בכריטיניה מקבלת האשה משכורת קטנה יותר מן הגבר כעד אותה עבודה עצמה. פקידות אשנבים בשחוייצריה היא בעלת דרגה גבוהה יותר מאשר גבר באותו תפקיד אעפ"י שעבודתם היא זהה. בכריטיניה קיים דירוג מיוחד בשביל

4. הצלחה בבחינות הכוללות: לשון האם בכתב ובעל פה, שתי לשונות נוספות המדוברות בשווייצריה, חשבון, גיאוגרפיה ובחינות בכתב יד.

כרגיל יש לעבור קורס של שלושה שבועות לפני התחלת תקופת השוליה.

אחרי גמר שנת עבודה אחת עוברות המתלמדות קורס מעשי מדוכו של שבועיים וקורס של שלושה שבועות לפני הבחינות הסופיות. גם כאן קיים הפיקוח המזמיר והוצאת המועדים שאינם ראויים למשרות — מחליטים עליה עוד לפני הבחינות הסופיות.

הצלחה בבחינות הסופיות מוכיחה את המתלמדת במשרה בדרגה 23—24 והאפשרות לקבלת משרה קבועה קיימת גם כאן.

קל יותר להתקבל כמתלמדת בבנק הדואר, הממונים על השוליות מפקחים עליהן, והן צריכות להגיש מניין חודש עבודות על שוליות מעשיות.

אותה שיטה קיימת גם לגבי העסקתם של עובדי טלגרף ועובדי טלפון.

נשים ומשכירות היא 80% ממשמורתם של גברים הממלאים אותם תפקידים, אולם אין שם מגיעה שאשה תגיע למשרות הגבוהות ביותר. השיטה של אי-העסקת נשים נשואות בוטלה מזמן המלחמה. בשווייצריה, לעומת זאת, דורשות הסתדרויות העובדים תשלום שווה לנשים ולגברים בעלי אותן המשרות למרות שאין הסתדרויות אלה דוגלות בשוויון זכויות לנשים. למרות ההפליה הרי מצבן הכספי של עובדות ממשלה הוא טוב וזה הודות לרמה הגבוהה של המשכורות והזכויות המוציאות ליוני עובדי ממשלה נהנים מהן.

נשים הממלאות את התנאים הבאים יכולות להתקבל כמתלמדות:

1. הגיל: 18—22. לפי אישור של מחלקת המנגנון יש גם יוצאים מכלל זה.
2. השכלה: חמש כיתות של בית ספר תיכון. מועמדות שאין להן תעודות יכולות להתקבל על סמך בחינות מוקדמות לשם קביעת רמת ידיעתיהן.
3. מצב בריאות מתאים.

המברק והטופס

איסור עין הבר

29 תל אביב, או כתובה כמו "אברהם לבנון שכון צבא קבע במערב העיר קרית אליהו בלוק 35 דירה מס' 6 חיפה". במקרים אחרים יש לה סיף גם בהתחלת הכתובה עוד מלה נוספת המציינת את סוג המברק כמו "דחוף" "ברכות" ועוד, הכתובה מהוה במקרים רבים את חלק הארי של המברק והתוכן מורכב רק ממלים ספורות, מכיון שהמקום המיועד לכתובת צר מהביל את כל המלים נוהגים הרבה לכתוב בקיצורים, דבר שאינו רצוי, או שכותבים את המשך הכתובה גם בשורות המיועדות לכתובת התוכן או שמצמצמים בשורה היחידה וממילא אין הכתובה ברורה אז.

זאת ועוד, לפי ההוראות יש לכתוב אף כתבת המברק רק בסדר ידוע, תחילה שם המוען, אחרי זה שם הרחוב או השכונה, המספר או שם הבית ולאחרונה שם העיר. רק מעטים כותבים בסדר זה. מניין לאורחים לדעת את הסדר הרצוי אם אין בטופס שום הוראה בקשר לזה? כל אחד כותב באופן אחר, לפי הרגלי כתיבה שהביא עמו מארץ מוצאו. יש שכותבים תחילה את שם העיר אחרי זה את שם המוען ובסוף את הרחוב והשכונה, יש שכותבים שם הרחוב תחילה אחרי זה שם העיר ובסוף שם המוען. יש גם מקרים שכותבים את הכתובת במאונך מלמעלה למטה במשבצות המיועדות לכתיבת תוכן המברק ויוצא שבשך ימין של הטופס כתובה הכתובת ובשך שמאל תוכן המברק גם הוא במאונך מלמעלה למטה. והנה מקרה שקרה לפני איות זמן בבית

בין אמצעי ההעברה של מברקים נודעת חשיבות גם לטופס המברק שבאמצעותו מוסר השולח את תוכן המברק לפקיד האשנים ובאמצעותו מעביר בית הדואר המוסר את תוכן המברק למוען. לפי התקנות אין גם לקבל מאורחים מברקים אם אינם כתובים על הטופס הרשמי.

טופס מברק שהוכן על ידי השולח בצורה בלתי ברורה גורם לשיבושים וטעויות בתוכן המברק המשודר; ביד חוד חשוב הובר בכתובת המוען; כתובת בלתי ברורה גורמת לאיחור במסירת המברק ולעתים גם לאי מסירתו בכלל. במגמה לעודד את האורחים לכתוב כתובות מלאות ומפורטות נחשבות לצרכי המחיר רק ארבע מילים, ושאר המלים שבכתובת פטורות מתשלום. אולם טופס המברק רק 4.5 אינו מותאם די צרכו למגמה זו. במקום המיועד לכתיבת הכתובת איננו ביחס שווה למקום המיועד לכתיבת התוכן. בו בזמן שלתוכן המברק מוקצות חמש שורות, מוקצות לכתובת שורה אחת בלבד, והרי בהרבה מברקים מספר המלים שבכתובת עולה על אלה שבתוכן. השורה היחידה המיועדת לכתיבת מספיקה רק אם הכתובת קצרה כגון: "אברהם לבנון רח' בן יהודה 16 ירושלים" אבל אין השורה מספיקה אם הכתובת היא יותר ארוכה כגון: "אברהם לבנון אצל יוסף בן צבי רח' וואל סלמון שבי נחלת שבעה ירושלים", או כתובת כגון: "אברהם לבנון אצל לפידות משה רח' לוחמי הגיטו שבי מכבי החדשה מס'

דואר אחד, אורח של מברק לארגנטינה לפי הכתובת: "Mr x Buenos Aires 1267 Cordoba Argentina" הטלגרפיסטן שידר את "בואנוס איירס" בשם המ"קום שאליו המברק מיועד, המברק חזר עם ציון "המועד בלתי ידוע" ואז התברר כי המברק לא היה מיועד לבואנוס איירס כי אם לקורדובה, ובואנוס איירס היה במקרה זה רק שם רחוב, אף על פי שבמקרה זה היתה הכתובת כתובה בסדר הנכון (שם העיר קורדובה בסוף) אין להאשים את הטלגרפיסטן כי לא צוינה בכתובת המלה רחוב (street) והטלגרפיסטן חשב את בואנוס איירס בשם העיר בידוע מהנסיון כי הרבה שילחי מברקים לא כותבים את שם העיר בסוף דיוק.

כדי למנוע מקרים בלתי רצויים כנ"ל ולהנהיג צורה אחידה בכתובת הכתובת רצוי, ראשית, להרחיב את המ"קום המיועד לכתובת המברק בטופס, שנית, הכרחי לסייג את החשבוניות בהם יש לכתוב את שם המועד, הרחוב והעיר.

חשוב מאוד גם לפתן לפני הכתובת את המקום לכתוב את הסימן המסמן את סוג המברק כגון חש, תמ, דחוף, ועד. כרגיל אין השולח מידע מראש על רצונו לשלוח את המברק בדחוף או עם תשובה משולמת מראש וכי דומה, אלא רק אחרי שכבר כתב את המברק ולא השאיר לפני הכתובת מקום מנוי לציון סוג המברק, סקיד האשונים נאלץ בליט ברירה לכתוב את המלה "דחוף" או "תש"ו" מעל לכתובת או נש' הצד מה שגורם לעיתים לטעויות כי הסימן המצייץ את סוג המברק לא נכתב בצורה בולטת לפני הכתובת, כדורש.

ב.

שרותי העזר במברקים שהאזרחים משתמשים בהם ביותר הם מהסוג "דחוף" ו"תש". חלק ניכר מאוד מהמברקים הארציים הם מברקי ברכה ואיחולים לרגל חתונה, בר מצווה וכדומה אבל רק מעטים, באופן יחסי, משתמשים במברקים מסוג "ברכות". המדובר הוא לא בסוג שהונגה באחרונה עם תוכן קבוע, אלא בסוג שהיה קיים קודם לכן. הסיבה היא שהאזרח אינו יודע על קיום סוג זה של מברקים, אין להניח שלא היה משתמש בשרות המוסף חגיגות למברק הברכה שלו, הנמסר למועד על טופס נאה ומעוטר ובתוך מעטפה מקושטת. למרות שסוג זה אינו עולה יותר ממחיר מברק רגיל אין האזרחים מרבים לשלוח מברקי "ברכות". עוד פחות משתמשים האזרחים במברקים מסוג "תש". שרות זה מאפשר להעביר תוכן מברק באמצעות הטלפון באותם המקרים שהמ"ען הוא גם בעל טלפון. שרות זה חשוב במיוחד כשהמועד גר מחוץ לתחום החלוקה של בית הדואר והוא אינו מקבל את המברקים על ידי שליח. מברק מסוג "תש" מונע במקרה זה איחור במי

סירה. אף על פי שגם סוג זה אינו עולה יותר ממחיר מברק רגיל אין האזרחים מרבים להשתמש בו. כמעט שלא משתמשים במברקים מסוג "תמ". שרות זה מאפשר לשלוח במחיר מוזל מברקים בעלי תוכן אחד לכמה אנשים הגרים באותה עיר או לאותו איש עצמו לכמה כתובות באותה עיר. במקום מחיר מלא עבור כל מברק לחוד משלם השולח רק מחיר מברק אחד בתוספת תשלום קטן עבור כל העתק. למרות המחיר המוזל אין האזרחים שולחים מברקים מסוג "תמ".

מה היא הסיבה שלא רק אזרחים משוטים אלא אפילו מן סדרה אינם משתמשים בשרותי העזר השונים? הסיבה נעוצה בעובדה הפשוטה שכבר נזכרה לעיל כי אזרחים רבים אינם יודעים על קיום שירותים אלה.

שרותי העזר נקבעו לנוחיות ולתועלת האזרחים ושו"מה עלינו להביא לידיעתם את קיום סוגי המברקים השונים. לצורך זה יכול, וגם צריך, לשמש טופס המברק, כנוי שזה נהוג במקרה של המחאות כסף. על טופס הבקשה של המחאות כסף מודפסות הוראות שונות בקשר להודעת מסירה עבור המחאות כסף או בקשר להמחאות כסף טלגרפית וכי, כבה גם רצוי, לפי דוגמה זו, להדפיס מעבר השני של טופס המברק (4.ו.ד) הוראות בקשר לשרותי העזר הקיימים במברקים, מחירים והתועלת שבהם.

בזמן האחרון נוספו שני סוגים חדשים של מברקים, סוג "לש", אלה הם מברקים בלתי דחופים בעלי תוכן ארוך והמתקבלים במחיר מוזל, וסוג "ברכות" עם נוסח קבוע מראש. אם נבדוק את תוכן מברקי הברכה הרגילים ניווכח כי נוסח רובם זהה כמעט, עם שינויים קלים בלבד: על כן, קבלו האזרחים ברצון את סוג מברקי "ברכות" עם נוסח קבוע מראש וביחוד האזרחים שהש"פה העברית אינה שגורה בפה. אין כמעט סקיד אשונים שלא נתבקש אי פעם על ידי אורח לכתוב לו מברק בעברית לרגל חתונה או בר מצווה. גם תושבים ותיקים השומעים עברית מבקשים לא פעם לכתוב להם מברק ברכה, בטענה, שהם אמנם יודעים עברית אולם הפקיד שיש לו נסיון ינסח ודאי את המברק יותר יפה. עם הנהגת הסוג החדש של "ברכות" נפתרה השאלה הזאת. הטופס הנאה של מברק "ברכות" נפגם הרבה על ידי כתיבת התוכן בעפרון ובחפזון או אפילו על ידי הדפסה בטלפרינטר, כי אין התוכן מודפס ישר על הטופס כי אם על גיר של מברק רגיל המודבק אחר כך על הטופס המיוחד. עם הנהגת מברקי "ברכות" עם נוסח קבוע מראש ניתנת האפשרות לתקן פגם זה על ידי הדפסת הנוסח על הטופס המיוחד שיהיה מסומן במספר המקביל למספר הברכה שבלוח הנוסחאות למוצג בעמדת הקהל, ועל הטלגרפיסטן יהיה להוסיף רק את החתימה.

תוכן מודפס על הטופס המיוחד הנמסר למועד יוסיף הרבה לצורה האסתטית של מברק "ברכות" ויחסוך גם הרבה זמן לטלגרפיסטן.

תולדות בולי-דואר ו"שוגי" איסופם*

יצחק כהן

היה משלוח המכתבים יקר כליכך, עד שרק אנשים מעטים יכלו לשלוח מכתבים. זאת ועוד: נושאי המכתבים היה מבובז זמן רב במסירת המכתב, שהרי את דמי המשלוח היו גובים עם מסירת המכתב. אמנם, בארצות שונות נעשו נסיונות לקבוע את דמי הדואר על-ידי תלם מודפסים שמטרתם היתה לחייב את השולח בתשלום דמי הדואר; אך נסיונות אלה לא נמשכו אלא זמן קצר מאוד — ונתבטלו.

היום והמציא של שיטת הביל בדואר היה סיר רולנד היל מברטניה, מנהל כללי של בתי הדואר באנגליה משך רבות בשנים. וחידושו של סיר רולנד היל היה בכך שהציע רפורמה כללית של הדואר על שלושה יסודות: תעריף אחיד; תעריף נמוך; התעלמות מן המרחק, שהשפיע על גובה דמי המשלוח, והעיקר — כל המבקש לשלוח מכתב יחייב לתדבק בול, ועל ידי כך לסמור את נושאי המכתבים מדאגת הגביה. יחד עם זאת אמר היל לתוכית לאוצר הבריטי, שהכנסות הדואר לא ירדו, אלא אף יעלו. כן הציע היל לבטל את זכותם של צירי הפרלמנט לשלוח מכתבים ללא תשלום דמי הדואר, הואיל והיו צירים שניצלו זכות זו לרעה והגדילו את הכנסותיהם הפרטיות בשלחם בשמם את חליפת המכתבים של מזרימסטר ובנקים.

הצעתו של היל נתקבלה בתלה בלעז; והיו שכינהו בשמות רגנאי שונים. אך הוא לא הרפה מתבניתו וביקש תומכים מבין חברי הפרלמנט, לאחר מאבק קשה הובאה הצעתו בשנת 1839 לפני הפרלמנט הבריטי ואושרה בה חק.

ההמונים באנגליה שמחו לחוק, שהקנה להם זכות לנהל חליפת מכתבים תמורת תשלום פרוטות, יחד עם זאת זכתה קופת הממשלה להכנסות גדולות, שכן חלה עליה עצימה בכתיבת מכתבים.

אותה שנה נתפרסם מיכרז להצעות של בולים; נתי קבלו 2600 הצעות, אך אף אחת לא התאימה לתנאי שלא יוכלו לזייף את הבולים בקלות. לבסוף נתקבלה הצעתו של סיר רולנד היל עצמו: להדפיס על הבולים

רבות ומיליונים של בניאדם עוסקים כיום באיסוף בולי-דואר. המאספים מצויים בכל העולם והם שייכים לכל העמים, הגילים והמקצועות. כולם מוצאים בבולאות ענין משעשע, מאלף ומרחיב את הדעת.

קשה לו, למי שאינו עוסק בבולאות, להבין מה פשר התלהבותם של אספני הבולים, אך האספנים יודעים: הבולים ואיסופם מביאים להם הנאה אמנותית רבה. שקידה רבה שוקדות כיום הנהלות הדואר בכל מדינה לשוחת לבולים צורה אמנותית מושלמת; ציירים רבים משקיעים את מיטב מאמציהם וכשרונם כדי לספק את טעמו הטוב של חובב הבולים. הבולאי לומד אנב התעסקותו הבולאית להעריך אמנים ויצירותיהם. חושיו האמנותי מתפתח, טכנית עינו מתחדדת, זכרונם מתחזק, דמיונם גדל, הוא מתרגל לסדר, נקיון ודיקנות.

רולנד היל

הכול הוא כידוע, אשנב לעולם הגדול; הוא מספר למחזיק בו על ארצות ומדינות, על אוצרות הטבע שבהן, על עמים ולשוניות, על סופרים, יוצרים ומוסיקאים, על אנשירוח ומנהיגים גדולים, על צמחים ובעלי חיים, על תעשיה, החבורה וספורט, על ביוטסים וחגים לאומיים; בבולים משתקפים חליפות ותמורות העתים, מהפכות ומלחמות, אמצאות ותכליות ועוד ועוד.

מה הן תולדות הבולים? מי האיש שתנה רעיון זה? מתי התחילו אנשים לאסוף בולים? גם מי שאינו "משוגע" לבולים ראו כי ידע דברים אלה.

בעור שהדואר כמוסד ציבורי מונח את שגורו מסוף המאה השש-שערה, הרי בולי-דואר, כאמצעי תשלום תמורת משלוח מכתבים, הונח רק בשנת 1840, בארגון הדואר הקדום לא הורגש כל צורך בבול, כי לא השולח היה משלם תמורת ההעברה אלא המקבל, באותן שנים

* שוגי — חובב בלועזית.

ח' מ'י: ה"פגל השאזר", הבול הראשון הוצא באנגליה בשנת 1840: מ' ש' מ' ל: הבול הראשון של ארצ-ב.

את דיוקנה של המלכה ויקטוריה.

הבולים הוצאו למכירה במאי 1840.

כיצד עלה בדעתו של סיר רולנד היל רעיון הבול?
הנה מה שמספרים כותבי תולדות הדואר:

בזמן ביקורו של רולנד היל בסקוטלנד, ראה כיצד הביא נושא המכתבים אגרת נערה כפרית. מאחר שהי מחבת בא מלונדון הבירה, הוחזקה מאד מן הכפר הטקוטי, היה על הנערה לשלם מחיר גבוה מאד כדי לפדות את המכתב. הנערה החזיקה במינכס את המכתב הפכה אותו מיד ליד, ולבסוף הודיעה באנחה לדור, שלין בידה לשלם את דמי הדואר הגבוהים. היל רחם על הנערה המסוקית הצעירה, שמא המכתב מאביה או מארוסה, והציע כי הוא יפדה את האגרת, לתמחורו מילגה הנערה לקבל הצעתו, בירכה את הדור בשלום וחזרה לביתה. היל הלך אחריה כדי לברר את טיבת טירונת, ואמנם עלה בידו לגלות את הסוד: נתברר כי השולח היה באמת ארוסה, פועל בלונדון; אחרי שהחזיקה את המעטפה בידיה והתכוננה בטימנים המוסכמים שעל גביה, ידעה כל מה שרצה ארוסה להודיע לה ושוב לא היה צורך במכתב... כך הצליחה לקצץ את דמי הדואר, היא הודתה שגם היא כתבה (לאיפן) זה מכתבים לארוסה וגם הוא לא פדה אותם מעולם ולא הוציא אפילו פרוטה לדמי דואר...

זהו הסיפור שמיחסים לסיר רולנד היל, אף שהוא עצמו מכחיש אותו בזכרונותיו, אך דבר אחד ברור: בין אם הוא עצמו היה גיבורו של סיפור זה ובין אם הוא שמע אותו מפי אחרים, הרי הסיק ממנו היל את המסקנה הנכונה: תשלום דמי דואר אחידים ונמוכים שישולמו עלידי השולח באמצעות בול דואר, יפסיק את השימוש לרעה בדואר מצד התושבים ויגדיל את הכנסותיו של מוסד ממשלתי זה.

צירוף (שיויץ) היתה המדינה הראשונה שהלכה בעקבות בריטניה בשטח בוליהדואר, בוליה הראשונים הופיעו בשנת 1843. מדינות שונות באמריקה הוציאו את בוליהן בשנת 1845 אך למעשה התחילה שיטת בוליהדור אר להתפשט בכל קצוי תבל רק במחצית של המאה ה-19.

לא ידוע בדיוק מתי התחילו לאסוף בולים, אך יש לשער כי היה זה מיד אחרי הופעת הבול הראשון ב-1840. עובדה מעניינת היא, כי האספנים הראשונים היו נשים.

בעתון ה"לונדוני" "טיימס" משנת 1841 הופיעה מודעה, כי עלמה צעירה משתוקקת לקשט את קירות חדרה בבולי דואר: היא מציינת במועדה, כי הספיקה כבר לאסוף ששה-עשר אלף בולים. מספר זה לא הספיק לה לקשט את כל קירות מעונה, על כן פנתה מעל דפי העתון בבקשה מאת הקוראים שישלחו לה בולים כדי שתוכל למיים את קישוט דירתה...

בשנת 1860 הגיע לאחת ממערכות העיתונים בלונדון מכתב ממנהל בית הספר, המוסר כי לאחר מתלמידיו יש אוסף בוליהדואר המונה שלוש מאות בולים שונים, וכי סיר רולנד היל (יוזם הוצאת הבול) אמר לו שעד לאותו תאריך הופיעו בחמש מאות בולים בסך הכל. מטרת המכתב היתה להציע לערוך רשימה מפורטת של כל ה-בולים שהוצאו, כדי להקל על האספנים את מלאכת האיסוף.

בשנת 1861 הוציא אספן צרפתי בשם לורן חוברת שכללה את רשימת כל הבולים שהוצאו עד אז. קטלוג הבולים הראשון הוצא אף הוא בצרפת על-ידי היסטוריון צרפתי ושמו אלפרד פוטיקה. מיד אחרי זה הוצאו קטלוגים נוספים.

כיום נפוצה שיטת הבולים בדואר וטקובלת בעולם כולו. בוליהדואר נעשה סמל להתפתחות האנושות. גיאוגרפיה והיסטוריה, דת וספרות, אמנות ומדע — הכל, הכל תמצא בו. ותפקיד נוסף לבוליהדואר, בהגבירו את ההבנה ואת הרצון להבין את פעולותיו ושיאיו של עם ועם.

ולסיום הגני להודות למר ח. בן מנחם המנהל הכללי של משרד דואר ישראל על שהואיל באדיבותו הרבה לי המציא לי את הפרטים ההיסטוריים לרשימתי זו, דגניה ב'

ספר הטלפון

שרותי המודיעין במרכזי הטלפונים מס. "0" וכי רצוי היה שהמנויים יגבירו עוד יותר את השימוש בו, אך כמה מבין רבבות האנשים המשתמשים בו נתנו אי פעם את דעתם לעבודה ולמאמצים המושקעים כדי להריצא לאור ספר טלפון. לחבר האנשים המסופף הדורש לשם עריכתו, הדפסתו וחלוקתו בין המנויים? מעטות מאד הן פעולות הדואר, הדורשות מידה כה גדולה של שיתוף פעולה והבנה הדדית בין יחידות שרי נות, כהוצאת ספר הטלפון: לשכת המפקח על הטלפונים

יצירתו והחזקתו של שרות מודיעין במרכזי הטלפון, אשר מטבע בריאתו אינו אלא מכשיר עזר לשרות הטלפון, הוא כשלעצמו מפעל בעל ממדים ניכרים, שמן הראוי שיתנו לו קצת יותר פרסום והערכה מהעיתנים לו בדרך כלל. מאמר זה מכוון להערכתו של "כלי העבודה" העיקרי של שרות המודיעין והוא "ספר הטי" לפון". מן המפורסמות הוא שספר הטלפון הנו הספר השימושי ביותר מכל הספרים היוצאים לאור. (אף כי לפי המספר הרב של הקירות ודרישות המתקבלות ב'

ספרים כבדי משקל, בעלי 1000 דפים ומעלה, ומשקל כל ספר הוא 1.5 ק"ג. ההדפסה בלבד היא עבודה עצומה, הורשת כעשרת אלפים טונות נייר בכל שנה. הספרים נדפסים במכונות הדפסה רוטציוניות מהסוג הגדול והמשוכלל ביותר. אחת מן המכונות האלה, הנמצאת בדפוס הממשלה בהראו, יכולה להדפיס יותר מ-64 עשר אלף דפים לדקה, מהם 64 דפים בעת ובעונה אחת: למרות תפוקה גדולה זו, דרושים שבועות רבים כדי להדפיס בדרך אחד בלבד מתוך ארבעת הכרכים של ספר הטלפון של לונדון — וברשות הממשלה מכונות רבות מסוג זה.

עבודת ההדפסה עצמה אינה החלק החשוב או הגדול ביותר של הוצאת הספר. להלן תיאור קצר של הפעולות השונות להוצאת ספר הטלפון.

לידתו והורתו של ספר הטלפון הוא במשרד המפקח על הטלפונים, בו מכינים את כתבי היד להוצאה החדשה. כל התיקונים (הוספות, השמטות ותיקוני רשימות קיימות), נעשים על גליונות שעליהם מודבק טור של הספר הקיים כשלצדו רווח ניכר לשם הכנסת התיקונים. עבודה זו היא ממושכת ותמידית, ונעשית יום יום, שעה שעה, עד לשעה "12", המועד שנקבע למסירת החומר לדפוס.

כתבי יד אלה נשלחים לדפוס הממשלתי, מקום בו שמור במגרות ובארונות מיוחדים, הסידור של כל שורה וכל טור של הספר הקיים. הכנת הסידור להדפסה חדשה מצטמצמת איפוא להוצאת הסידור של השורות של הרשימות שיש להשמיטן והכנסת סידור חדש של הרשימות החדשות. הסידור של הרשימות החדשות נעשה

עורך את החומר, מחלקת ההספקה דואגת לזקציה, לזמני החלוקה ואופן החלוקה; סוכני הפרסום דואגים לאיסוף המודעות; ההנהלה המרכזית עורכת את ההקדמה ואת כללי השרות; בית הדפוס הממשלתי מבצע את עבודת ההדפסה והכריכה; מחלקת התעבורה הדרושה להעברתם של מלאי הספרים לנקודות החלוקה; ולבסוף שרותי הדואר אשר דואגים לחלוקת הספרים למנויים לפי כתובותיהם ולאיסוף ספרי הטלפון הישנים. כל היחידות הנ"ל חייבות לעבוד לפי לוח זמנים מדויק ומתואם כדי למנוע אפשרויות של עיכובים וכך ולהביטח שהספר המגיע לידי המנוי יהיה מושלם ומדויק בכל האפשר.

עניקת היא עבודה זו. אפשר להיווכח מן העובדה ש"באנגליה אין אפשרות טכנית לכלול את כל מנויי היטלפון בספר אחד או שניים. זו גם הסיבה שיש צורך לפרסם ספרי טלפון "אזוריים" ולהגביל את תפוצתם לפי האזורים בלבד. גם אם, נרצה הנהלת הדואר באנגליה לצייד כל מנוי בספרי טלפון של הארץ כולה ולקבל עליה את ההוצאות העצומות הכרוכות בפעולה זו, ספק רב הוא אם המנויים בעצמם היו מקבלים בעין יפה מלאי כה גדול של ספרים, ומשתמשים בהם לעת הצורך. לאמתו של דבר הפרטים הדרושים לרוב רובם של המנויים מצטמצמים בעיקר למספרי טלפונים שבאזורם שלהם.

אף על פי ש"זו מצטמצמת במידה ניכרת הכמות המודפסת של ספר הטלפון, התפקיד של הוצאת הספר הוא כביר. במשך שנה אחת נדפסים ומופצים בין המנויים כשמונה מיליון ספר. כמחצית מן הכמות הנ"ל הם

העברת מכתבים ע"י הליקופטר

מדביקים אותם וכורכים אותם יחד. כל הפעולות האלה נעשות ע"י מכונה מופלאה אחת אשר פולטת ספרים הדורים ומוכנים למשלוח. מובן שבמקרה של ספרים רבי דפים וכבדי משקל יש לעשות סיוורים מיוחדים לכריכה מיוחדת של קרטון עבה עם בד. כן נעשים סיוורים להדפסתם וכריכתם של ספרים מיוחדים לשרותי המודיעין, לטלפונים ציבוריים וכו'.

לאחר שהושלמו כל הפעולות, מועברים הספרים ע"י מכונות משא מהדפוס לנקודות החלוקה, (כגון בתי הדואר, או מחסני הממשלה המפורזים בארץ), אך בעוד הספר נמצא בתהליך "יצורו", כבר מודפסים במכונת "אדרסוגרף" כרטיסים מיוחדים שעליהם מצויין גוסף לשם המנוי ובתחתיו גם מספר הספרים שבזכות המנוי לקבל. כרטיסים אלה ממיינים ע"י עובדי הדואר, המחלקים את הספרים, לפי סדר החלוקה, והחלוקה מתחילה ברגע בו מגיע המשלוח הראשון של הספרים. ארגון החלוקה מסודר בצורה כה נאה שאם כי "צבא" לא גדול של דוורים מחלק כל כך של ספר הטלפון של לונדון למיליון המנויים שבה, במשך חדשים, מסתיימת החלוקה, כמעט בו בזמן שהספר האחרון יוצא מתחת מכשך הדפוס.

לפעמים נשאלת השאלה "האם כדאי כל העמל הנה?" "האם יש צורך בכלל לפרסם ספר טלפון ואם כן — האם יש צורך להוציאו לעתים כה הכנסות או בהיקף כה רב?" התשובות לשאלות אלו הן העומס והלחץ שיוטלו על שדות המודיעין במידה ויצומצם היקף הספר או חלוקתו וכן שיקולים כספיים. על כל פנים ברור שיש צורך בעתיד הקרוב, למצוא סידור כל שהוא

במכונות מונטיים או לינוטיים. אף על פי שכמות גדולה של מכתב, ובמחיר די ניכר, מוקפא ע"י שמירה תמידית וממושכת של הסידור, פעולה זו היא כדאית הן מבחינה כספית והן מבחינה טכנית יותר מאשר סידור חדש של כל החומר, כל פעם שיש להדפיס ספר חדש. גורם זה מגביל, דרך אנב, את האפשרויות לעשות שינויים וסודיים הן בסדר הרשימות או בסוג האותיות: כדי לעשות שינוי יסודי יש צורך לסדר מחדש את כל הרשימות שבספר בצורה הדרושה ודבר זה כרוך לא רק בהוצאות גדולות אלא גם דורש זמן רב מאד לביצועו.

לאחר שהסדרים עשו, את השינויים, מסרו את התהגות, והתהגות נכדקו, "מעומד" הסידור שבמגירות, דהיינו יוצרים את צורת העמודים, וכוללים בו גם את המודעות. לאחר העימוד נחקק היטב כל הסידור בהיקף מסגרות. לשם "העימוד" דרוש חוש אמנותי מיוחד מכיון שבעל המודעה דורש בדרך כלל שמודעתו תפורסם באותו עמוד בו מופיעים שמו, כתובתו, מקצועו ומספר הטלפון שלו. לשם זה על המעמד לדאוג לכל הפוצל רשימה של מנוי כל שהוא בין שני עמודים או אסילו בין שני טורים שבאותו עמוד. כדי לשחת לעמוד צורה מאוזנת ונאה נוהגים על כן להכניס במקומות תורפה כאלה "פקקים" בצורת תוראות קצרות כגון "שלח מכתבך בהקדם" או "היה אויב" וכו'. לאחר העימוד נשלחות המסגרות לבית היציקה מקום בו יוצקים "מטרצות" בצורת גלילים שמהן מודפס הספר.

מכונות ההדפסה הרוטציוניות שהוזכרו לעיל לא רק שהן מודפסות 64 עמודים בעת ובעונה אחת, אלא גם מקפלות את הגליונות. עם גמר ההדפסה מאספים את הגליונות המקופלים, מסדרים אותם לפי הסדר הדרוש,

מסירת מכתב

שנה נעשים כמאתיים וחמשים אלף תיקונים בספרי הטלפון של לונדון בלבד ואין לצפות שהמנויים יתקנו את ספרי הטלפון שברשותם או יעיינו בתוספות לסוגיהן כל פעם שירצו להזמין שיחה. התוצאה תהיה שוב, פגיעה לשרות המורידין ותוספת עבודה לשרות זה העמוס בלאו הכי עד למעלה מיכלתו.

מתוך Telecommunications Journal

עובד אליעזר קמחי

אחר כי הכרכים הקיימים של ספר הטלפון של לונדון (למעלה מ-4,000 דף) נעשו כבדים ובלתי נוחים והמנויים אינם נוטים להשתמש בהם.

הנהלת הדואר בלונדון מקבלת מפעם לפעם זרם של הצעות לחסכון, הן בחומר והן בכסף, ע"י צמצום ספר הטלפון והמצאת פרטים על התיקונים, ההוספות וההסחות בתוספות מיוחדות שישלחו למנויים במועדים קבועים. לכאורה נראית ההצעה כהגיונית אולם לאחר עיון מדוקדק נמצא שההצעה אינה מעשית כלל. בכל

דפים מוגשים ע"י
ש. ארלי
הקומדיה האנושית *

סוף

לג.

מקולי נכנס למשרד הטלגרף, צולע, יגע ומשתוקק לנחל. הוא הסתכל ברשימות ההזמנות והנה אין כל הדימוי לבוא ולקבל טלגרמות. הוא הסתכל בתא הטלגרמות המגיעות, והנה אין טלגרמות למסירה. מלאכתו נשלמה, והכל עתה בתיקונו. הוא ניגש אל הטלגרפיסטן הזקן ואמר לו: — מר גרוגאן, התרצה להיות לי שותף היללה לשתי עוגות פריכות — עוגות פוחים ועוגת קרם שוקולד?

— אני מסכים להיות שותף, נערי, אמר, אך מן העוגות לא אטעם בכל אופן, רב תודות לך.

— אם אתה, מר גרוגאן, אינך רוצה לטעום מן העוגות, אמר הומר, גם אני אינני רוצה. אני הייתי סבור, שמא אתה רעב. אני אינני רעב כלל, לא היתה לי שהלל לשתי גופש כלשהי, במשך היום כדלו ועד כה. אך אינני רעב, כלום אין זה מצחיק? לכאורה

* הקומדיה האנושית מאת ויליאם סרוין — תרגם יצחק עברי — ההימנונות והחרוזים תורגמו בידי ג. אלטרמן — ספרית "שחרות", הוצאת עם עובד תל אביב תש"ו.

אפשר היה לחשוב, כי אדם העובד כל היום וכל הערב, סופו להיות רעב, ואינו כן. אכלתי קצרת טשילי הערב, וזה הכל.

— ורגלך כיצד? שאל גרוגאן.

— אוקי, אמר הומר. הסתתי דעתי ממנה לחלוטין. אני מסתדר יפה. הוא נתן מבט בולש בטלגרפיסטן הזקן ואמר: — כלום שתוי אתה, מר גרוגאן?

— כן, הצני, נערי, ואני מרגיש עצמי הרבה יותר טוב בשאני שתוי, אמר הטלגרפיסטן הזקן. אחרי-כך הוציא את הבקבוק ממגירתו ולגם לגימה הגונה וממור שכת.

הטלגרפיסטן הזקן הוסיף ואמר:

— עקבתי אחריו, בין סיכה ובין שתוי, מיום שבאת לכאן לעבודה. ובין סיכה ובין שתוי — הכרתיך לדעת. עבדתי בערים רבות בכל חלקי חבל, בנעורי חפצתי להגיע לערים רבות — והגעתי אליהן. כל ימי-חיי חפצתי, בכל מקום ומקום שהלכתי אליו, ובמקומות רבים מצאתיך — במקומות נידחים רבים — בין אנשים לא ידיעים רבים. משהו ממך מצאתי בכל אדם שפגשתי פעם, ואולם על הרוב — לא היה די בכך. והנה, כאן באיתאקה, בדרכי הביתה מצאתיך שוב, טוב יותר מתמיד, גדול יותר מתמיד, ולכן, אם הבינות — תודתי לך.

לד.

מסכת החיים באיתאקה — ושל חיי בני-האדם בכל מקום שהוא בעולם — ערוכת היתה לפי מתכונת, שנראתה תחילה כחסרת טעם ושנענויה, ואולם ככל שהימים והחילות חבירו להיות לירחים ולשנים כן נתגלה יותר לעין, כי יופי לה למתכונת זו, וצורה לה, כוחה של האכזריות רוכך והומתק על ידי כוחה הגדול יותר של העדינות. הצבע הרע של הרשע הובלע ונעלם בצבע הבהיר של הצדק, ושניהם יחד נהיו לצבע נאה יותר מצבעו של הצדק בלבד.

פעמים הרבה טורטרה תיבת-הטלגרף ומר גרוגאן היה יושב לפני מכונת-הכתיבה ומקיש במנעניה בשורות של אהבה ותקווה, של כאב ומות, שהעולם שולח לילדיו. — אני שב הביתה, ברכות ליום ההולדת. — מיניסטריון המלחמה מצטער להודיעך, כי בנך —

— תפגשיני בתחנת סוחרן פאסיפיק —. — הרי נשיקה —. — אני בריא ושלם —. — יברכך האלוהים —. ופעמים הרבה המציא הומר מקולי את הבשורות האלה לתעודתן.

לה — לו.

לה.

הומר עבר את הרחוב ומיהר ונכנס למשרד. חיבת הטלגרף שלפני מר גרוגאן היתה מטרטרת. אך הטלגרף פיססן הזקן לא היה רושם את הטלגרמה הנשלחת. הומר ניגש אליו במרוצה וקרא: "מר גרוגאן, מר גרוגאן," אך הזקן לא הקיץ.

הומר ניצנע את מר גרוגאן בחזקה כמה פעמים. הוא רץ אל כדחמים ומילא גביע — של נייר מים והתיזם בפני הזקן. מר גרוגאן פקח את עיניו. — זה אני, מר גרוגאן, אמר לו הומר. — לא ידעתי שאדוני עובד היום, שאילו ידעתי, הייתי בה לכאן מזמן, כפי שאני עושה תמיד, כשאדוני עובד ביום ראשון. אך במקרה עברתי על פני המשרד. ארוץ ואביא את הקפה.

הטלגרפיסטן הזקן ניצנע בראשו. הושיט ידו למפתח הטלגרף ושיסע את הטלגרפיסטן בקצה החוט האחר, המשגר את הטלגרמה אליו. הוא הכניס טופס של טלגרמה במכונת-המתיבה והתחיל מעתיק את הטלגרמה. הומר מיהר לרוץ מן המשרד אל קורבט שבקרן הרחוב, וביקש קפה.

— מבשלים עכשיו קפה חדש, אמר לו פיס המוזג. תסור בעוד דקה או שתיים.

— ואין לו כל קפה מבושל? שאל הומר.

— הוצא ישן מפני חדש, אמר פיס. הוא מבשל עכשיו סיר קפה חדש.

— הדבר דחוף מאד, אמר הומר. אחזור למשרד לרגע ואשוב הנה אחריכך, אולי בינתיים כבר יהיה הקפה מוכן.

בשחזור הומר אל מר גרוגאן, שוב לא היה הטלגרפיסטן הזקן כותב את הטלגרמה המשוגרת על ידי הטלגרף. הומר התחיל מטלטל שוב. — מר גרוגאן, קרא, הם משגרים טלגרמה! ואין מר מקבלת! עצור בהם, מר גרוגאן! אמור להם שימתינו רגע. הם מכינים שם קפה חדש, אצל קורבט. יהיה לי כשבילך ספל קפה כעבור דקה אחת או שתיים. עצור בהם, מר גרוגאן! הלא אינך רושם את הטלגרמה. הומר פנה ויצא בריצה מהמשרד.

הטלגרפיסטן הזקן הסתכל בטלגרמה שהיה כותבה במכונת הכתיבה. הוא קרא את אשר כתב עד כה:

מרת קייסה מקוליי,

שורות סאנסה קלארה, 2226.

איחאקה, קאליפורניה.

מיניסטריון המלחמה מצטער להודיעך, כי בנך מארינוס...

הטלגרפיסטן הזקן ניסה לקום מכסאו ואולם עכשיו נתחדשה התהקפות. והוא שלח את ידיו ללפות את לבו. כעבור רגע נפל על פניו וראשו נח על מכונת-הכתיבה. הומר מקולי נכנס למשרד-הטלגרף וספל קפה מקשקש בידו. הוא ניגש אל הזקן ושם לפניו את הספל על השולחן. עכשיו חדלה תיבת הטלגרף לטרטר והמשרד כולו נעשה שקט מאד.

— מר גרוגאן, קרא הומר, מה לך? הוא הטה את הזקן אחורנית, ממכונת הכתיבה והלאה, כדי להסתכל בפניו. ובעשותו כן הבחין בטלגרמה שלא נשלמה שבמכונת-הכתיבה. הומר ידע את הבשורה, אפילו בלי שיקרא את המלים שבטלגרמה. אידעליפריכן סירב להתאמין בה. הוא עמד כמשתק והחזיק את הזקן. — מר גרוגאן! קרא.

פליכס, השליח של יום ראשון, נכנס והביט בזקן ובדורך.

— מה קרה, הומר? שאל. האם הזקן אינו בקו?

— הוא מת, השיב הומר.

— אה, נשתגעתי, אמר פליכס.

— לא, אמר הומר. הוא דיבר כמעט בחזמה שפוכה. הוא מת.

— אקרא למר ספאנגלר, אמר פליכס. הוא סוכב את מחוגת-הטלפון, המתין ותלה את האפרכסת. — הוא אינו בביתו, אמר פליכס. מה נעשה? הוא ניגש לראות על מה ולמה נועץ הומר מבטו במכונת-הכתיבה. לאחר שקרא את הטלגרמה, אמר: — הטלגרמה אינה גמורה. אפשר אחיך רק נפצע, או שהוא נעדר.

הומר הסתכל במר גרוגאן ואחר-כך אמר: — לא, הוא שמע את שאר דברי הטלגרמה. הוא לא העלה את הדברים על הנייר, אך שמע שמע אותם.

— אפשר לא שמע, אמר פליכס. אטלפן שוב למר ספאנגלר. אולי הוא כבר בבית.

הומר מקולי הסתכל סביביו במשרד הטלגרף. פתאום ירק בחמת זעם ובכזו איום. הוא ישב והביט ישר נכחו. בעיניו לא נקו דמעות.

הומאס ספאנגלר העמיד את מכונתו לפני פתחו של משרד הטלגרף, אחרי הטויל שעשה מחוץ לעיר. הוא תקע בצופר ופליכס יצא בריצה למכונתו.

— מר ספאנגלר, אמר פליכס. נסיתי להתקשר עם אדוני בטלפון. קרה משהו למר גרוגאן! הומר אימר שהוא מת!

ספאנגלר אץ למשרד הטלגרף.

הוא הסתכל תחילה במר גרוגאן אחרי-כך בהומר. הוא פנה אל השליח האחר. — פליכס, אמר. טלפן לר"ר נלטון — 1133. אמור לו שיביא הנה מיד.

ספאנגלר הרים את הזקן מכסאו ונשאו אל הספה שבפינת המשרד. הוא שב והביט בפני הומר מקולי. — אל ידאב לבך, הומר, אמר לו. מר גרוגאן אדם זקן היה וזוהי הדרך שרצה למות בה. ואתה, אל ידאב לבך. תיבת-הטלגרף התחילה מטרטרת וספאנגלר ניגש

את ניר-המקור והכניסו במעטפה. את המעטפה תקע לתוך כיס-מעילו, ספאנגלר ניגש אל הדורר וחיבקו בורעו.

— בוא, הומר, אמר לו, נצא לשוח.

הם יצאו ממשרד-הטלגרף ועברו בדומיה על פני שני גושי בתים.

עתה היו מהלכים בגן בית המשפט, על פני בית הסוהר העירוני, אל מגרשי המשחקים.

— לא אנסה לנחם אותך בדברים, אמר לו ספאנגלר. יורע אני שלא אוכל. אבל אתה זכור נא, כי אם טוב אינני מת לעולם. ראה תראנו פעמים רבות. ראה תראנו ברחובות. ראה תראנו בבתיים, ובכל המקומות שבעיר; בכרמים ובגנים, בנהרות ובעננים ובכל הדברים האלה, המצטרפים יחד להיות בשבילנו תבל לחיות בה. אתה תרגיש אותו בכל הדברים הקיימים פה מתוך אהבה ולמען האהבה, כל הדברים המצויים בשפע, וכל הדברים הגדלים ומלבלבים. היצור האנושי שבאדם יכול להסתלק או להילקח מאתנו ואולם הטוב ביותר שבו נשאר קיים ועומד, הוא נשאר קיים לנצח-נצחים. האהבה היא בת אלמות.

להשיב לקריאה, כשצנח וישב בכסאו של מר גרוגאן ראה את הטלגרמה שאינה גמורה. הוא הסתכל שעה ארוכה ואחר כך הביט מעבר לשולחן, בהומר. ספאנגלר פנה אל הטלגרפיסטן שבקצה החוט האחר ושאל שאלות על הטלגרמה שאינה גמורה. הטלגרפיסטן ההוא חזר בנקישותיו על התוכן המלא של הטלגרמה. ספאנגלר טילגרף לאותו טלגרפיסטן שידחה לשעה קלה את שיגור שאר הטלגרמות. הוא קם וניגש לשולחנו וישב, כשמבטי תועה בחלל האוויר. ידו נפלה באפס מעשה על הביצה השלוקה, שהיה שומרה לשם מזל. בלי לדעת מה הוא עושה היה מקיש את הביצה בשולחן, כמתוך בטלה, עד שנשברה הקליפה ואחר-כך קלף לאט לאט את הקליפה כולה ואכל את הביצה כמו שנתון במין תדהמת-חושים, הבאה מתוך יאוש. פתאום גילה את הקליפה על השולחן וגרסה לתוך סל הניירות.

— פליכס, אמר, קרא להרי בורקה הטלגרפיסטן ואמור לו, שיבוא לכאן מיד. כשיבוא הרופא, תאמר לו, שיטפל בכל. אני אדבר אתו אחר-כך.

הומר מקוללי קם, ניגש למכונת-הכתיבה והוציא מתוכה את הטלגרמה שאינה גמורה, הוא שם את ההעתק של הטלגרמה שאינה גמורה במקומו הנכון, קיפל

והיה באחרית הימים...

(עם הצעת חוק הגימלאות — פנסיה לעובדי המדינה)

מ. חנין

ממשלתי הרי הן כתובות בחזר המפורט הרצוף בזה, בכל הכבוד הראוי:

חתום: המנהל הכללי

דמעות גיל פרצו מעיני ונזלו ללא הפוגה, מכתב כה יפה וזכויות כה רבות... מתי דרשנו זכויות כאלה? ...איני יכול להזכר... הייתי מאושר...

ברחוב הקדימוני כולם כברכת שלום רחבה ולבבית, (כנראה הכירוני לפי הסימן בדש בגדי שכתוב עליו: "פקיד ממשלתי בקצבה") ב"אגד", בתיאטרון ובקולנוע, הכל בלי תור ובהנחות. נסיעה ברכבת — חינם; והרדיו שלי שחרר מתשלום אגרת רישיון. בכל מקום מכבדים ללא צל של הרהור, באדיבות וסבר פנים שלא ישערו... הטלפון שהורד בשעת "ועדת לבון" הוחזר לי ברוב פאר והדר, ובאמצעותי, ללא כל תשלום בעד השיחה. אני מומין את כל הדרוש לי מהתנויות המיוחדות? שנס תחו למען עובדי המדינה שיצאו לפנסיה, יש שם מכל טוב, ואיזה זול, להפליא.

את המשכורת הצמודה לאינדקס, שאגב ירד כמעט לגמרי, מביאים לי הביתה כ־30 לחודש באופן קבוע בעד החודש המתחיל. הבא... צריך רק לחתום, וגם את

והי כחום היום, לאחר דיון ממצה בישיבת מעונינים בהצעות חיק הפנסיה שנמשכה ללא הפסק עד לשעות המאוחרות של אחר הצהרים, נעצמו עיני...

...ואני בן 65... הנעתי, אני וגם זוגתי שתחיה עד סוף כל הימים ביחד אתי למרות החששות במשך כל הזמן; איך נגיע? ספק אם נגיע... בתקופה זו שפקידים ממשלתיים עסקנים ועובדי ציבור מסתלקים כל כך צעירים, מה אנו כי נהיה יוצאים מן הכלל?

ובכל זאת הנה קבלתי מכתב חגיגי מעוטר קישוטים, על ניר חלק ומרהיב עין מאת ההגלת הדואר וזו לשונו: "שמחים אנו להודיעך שהנעת לגיל פרישתך מהשרות. מודים לך על מסירותך הרבה במשך שנות עבודתך במוסד ומברכים שתאריך ימים ושנים עד אין קץ. עלית ב־2 דרגות באופן רטרואקטיבי מלפני שנה; מוח' ורת לך בזה תוספת תפקיד מינהלי בעד השנתיים שעברו (זה עתה אישר החוק לתוספת כזאת); 95% פנסיה מהמשכורת האחרונה עם כל התוספות, ופטור גמור ממס הכנסה ומקדמות.

מסיבת הפרידה, בהשתתפות השר, תערך ביום... באולם....

שאר הזכויות המגיעות לך בעד שרותך שנים כפקיד

המכונית החזירו לי. (לא זאת שלקחו ממני אז, אלא אחת פנטסטית — מודל אחרון).

4 חודשים בשנה (סיון, תמוז, אב ואלול) אני ורעיתי מבילים בקיטנה מיוחדת לפנסיונרים ממשלתיים שעל הר העצמון. ואינה בית הבראה שפיר זה, שוויצריה ממש... יערות אורן. ולא חורשות הן אלא יערות ממש שעציהם גבוהים וחסונים ורחשם משרה עליך הוד ורוחם משיב נפש. כרי דשא נרחבים ומגרשי ספורט מכל המינים. בידור ושעשועים כאוות נפשך. והיחס הטוב, עולה על הכל — ממש נשאים על כף היד...

והחדשות, בעתונות העולם — שלום ושלום בכל. והכתורות הראשיות בעתונות שלנו הן: אניה "ייצוב כלכלי", הוציאה כך וכך אלפים טונות ברזל ממברותינו לחו"ל; אניה "שפע" דגן ושמן; אניה "האיחוד השלם" הוציאה נחושת; אניה "גאולה שלמה"; אבץ ופוספטים. אניה "שלום בל ימוט"; אורניום. וחמש אניות אחרות בשמות דומים המיועדות לארצות הברית הוציאו — נפט... סה"כ הייצוא של: — ברזל, נחושת, מגנז, פוספטים, גפרית ונפט: אבץ, דגן ושמן, זהב ופלטינה במשך השנה, (בטונות): 1.000.000.000.000. מה

דעתכם?

בבית ההבראה קבלתי מברק הזמנה לבוא בעוד כמה ימים להשתתף בשמחת כלולות נכדי השלישי. ירדתי לצפת (במכונית שלי) וקניתי מבשיר טלוויזיה מתנה, על חשבון הממשלה. (הממשלה משלמת בעד מתנות הניתנות בידי פקיד ממשלה בפנסיה, לקרוביהם וידידיהם ומכריהם לימי שמחה כנ"ל).

טוב לי. אני בריא, שמח וטוב לב. ואפילו האולקוס גז חלף ולא גודע מקומו. אם כן מה חסר לי?

האם לא חלום הוא זה, חברים? לא, בשום אופן לא. כי הנה רק אתמול ראיתי את א. מאיגוד עובדי המדינה והוא סיפר לי שהאיגוד מתעסק עכשיו אך ורק בענייני תרבות וספורט של העובדים...

ועוד דבר: זה עתה קבלתי המתאה בסכום הגון מאת מנהל מחלקת החשבונות שלנו, כחלק מההענקת המגיעה לי בעד שנות שרותי. והלא אני מחזיקו בידי. לא חברים... הרי...

עם דפיקת היושב ראש בשולחן כסימן לפתיחת המשך הישיבה, התעוררתי כשבידי — טיוטת ההצעות והדרישות...

וכשנשאל את השאלה הפורמלית מדוע עזב את הצבא ענה: נצחנו במלחמה.

באנגליה. לאחר דפיקות חזקות בדלת מוציא המוען את ראשו וכשהוא מרוגז ביותר פונה אל הדוור: האם

בנק הדואר

.. אין יותר מ-3 לירות בקופה

ילדה קטנה נכנסה לבית הדואר כשבידה מכתב. לאחר שקנתה בול ב־60 פ"י שאלה את פקיד האשנב: — ומה עלי לעשות עכשיו? הדביקי את הבול בפנה הימנית העליונה של המכתב, ענה הפקיד, — אבל אני "שמא" לית, איך אעשה זאת?

אב רצה לסדר את בנו הקטן בעבודה. בלשכת העבודה הסבירו לו מה הן העבודות המותרות לילדים. לאחר שיקול דעת קצר אמר: מוטב שבני יקבל משרה בדואר במקום עבודה כלשהי.

מי שהיה עובד מיון בדואר חיסך עבודה, משנשאל מדוע עזב את עבודתו הקודמת ענה: העבודה נגמרה.

כך. העובדים מתבקשים להגמל ממנהג נפסד זה ולחשוב על האחרים.
המנוי אל הסלפונאי: תן להם צלצול "בריא" מפני שייתכן ואין איש בבית.

המפקח המדריך אל פקיד האשנים: איך מתנהלת העבודה?

— תודה לאל, משך ששה חדשים טעיתי פעם אחת בלבד ב־60 פרי. המפקח המרוצה מאחל לפקיד הצלחה ועובר לפקיד אחר. כעבור ימים אחדים בא המפקח שנית אל אותו פקיד שמוזעזע לו: — טעיתי פעם שניה. זה קרה כשדברתי אתי בפעם האחרונה ולא גביתי ממך את האגרה בעד החבילה שקבלת.

אתה מוכרח להעיר אותי בשעה מוקדמת כל כך ביום ראשון? אבל, אדוני, אומר הדו"ח יום חמישי היום. — אה, תודה, אחרתי, אם כן, לעבודה.

בעברה באישון לילה ראתה אשה צעירה אדם שוכב על האדמה. בחשבה שהוא פצוע החליטה שדרושה לו נשימה מלאכותית ומיד ניגשה לעבודה. — ברת, אמר האיש, אני מאיר בפנס לעובד שנמצא בתוך תיבת ההסתעפות. אינני יודע למה את מתכוננת, בכל אופן לא זה המקום וגם לא הזמן.

מנהל הדואר במקום מסוים פרסם את המודעה הבאה: עובדי הנקיון התלוננו פעמים רבות שהפקידים זורקים בדלי סיגריות לתוך צנורות הביוב וסותמים אותו ע"י

מכתבים למערכת

תשובת המערכת

הכותב: שהוא קורא חתיק וגם "משתתף" וחתיק בירחון, יודע שניתנו תשובות ע"י הגהלת הדואר לשאלות רבות של הכותבים ונקוה שהיא תמשיך בכך.

ואשר להערות שהירחון הפך לדו"ח הרי מסיבות אובייקטיביות שאין כאן המקום לפרטן הוכרחנו להוציא שני מספרים כפולים בזה אחר זה.

לכ מערכת "דואר", ירושלים
שלום וברכה.

אמנם אני עובד צעיר בדואר. בס"ה שנה שישית אני בשירות ובכל זאת אני רוצה להביע דעה שהיא נראית לי נכונה. הפעם זה בקשר ליחסי ציבור של עובדי הדואר. לדעתי רצוי מאוד שמומן לזמן, ולכל הפחות פעמיים בשנה יבקר מי שהוא מן ההנהלה הראשית או האינזונות בכל בתי הדואר והלשכות בארץ במטרה לנהל שיחות כלליות וגם אינדיבידואליות עם העובדים כדי לקבל אינפורמציה מלאה על השקפות העובדים בקשר לעבודתם במקומותיהם. מפני שבכל שכבות עובדים קיימות בעיות שונות שלא תמיד נפתרות על ידי קורסי פונדנציה באמצעות המנהל המקומי ומה עוד כשהרבה עובדים ברוב המקרים אין האומץ להתלונן על קיפוח במקומות עבודה מפני שזה פוגע במנהל המקומי, וככה נוצר מצב שהרבה עובדים לא באים על סיפוקם שנים על שנים למרות שבהרבה מקרים הצדק אתם. ובכך רצוי ובריא שידע כל עובד שיוגיע יום ויבוא מי שהוא מן ההנהלה ויוכל להשמיע את תביעותיו בלי קורספונדנציה ובלי מליצות אלא בלשון ברורה.

בב"ח ש. שטספלד
פרס חנה

לכבוד מערכת ירחון "הדואר"

הנני מחשיב מאד מכתבים למערכת הנותנים ביטוי למחשבות של עובדי הדואר בשאלות שונות במקומות העבודה, וגם בהצעות מועילות שונות. יחד עם זה מפליא אותי כי לכל מכתבים אלו אין הד. הגהלת הדואר מתעלמת מהכתוב ומעוררת רושם כי המכתבים נכתבים למטרת ויכוח סרק גרידא. הראיה לכך אין תשובות למספרים. ושאלתי פעם פקיד גבוה מהנהלה אשר שב משליחות הדואר בתוך לארץ למה הוא אינו מפרסם את רשמיו על הדואר בתוך לארץ ענה לי כי מחוסר זמן, אינו יכול לעשות זאת. אם אין זמן לענות על מכתבינו שומה המשימה על חברי המערכת להשתתף לפי מיטב יכולתם לחקור לשאוף ולענות לקוראים ולכל אלו העוקבים אחרי הכתוב בירחון שלנו. אחרת ירחוננו, שהפך בינתיים לדו"ח, מאבד את ערכו. אנא חברי המערכת עשו את הכל כדי לתת במה לביטוי ולויכוחים לאלפי העובדים בדואר ישראל.

בטרם קבלתי תשובה על הכתוב פה הנני מעז לשאול מתוך איוו סיבות אין אנו מקבלים דו"ח ממחלקת מס הכנסה החל משנת 1949. מדי שנה גורשים אנו להמציא דו"ח על הכנסות ואין אנו מקבלים דו"ח על זכויות וחובות שלנו כמו שנהוג אצל ה"עצמאיים". יש ולהרבה עובדים מגיעים סכומים ניכרים ממחלקת מס הכנסה ובהעדר דו"ח מפורט אין הם יכולים לדרוש את המגיע. ולהיפך יש ומגיעים סכומים מעובדים למס הכנסה והצטברותם מקשה על פרעונם. מן הראוי היה לדרוש החשה בהסדר ענין זה אשר נהפך להונחה במשך שנים ובינתיים גוברת ההתמרמרות בין העובדים החתומים לחסדים של לוח ההורדות של מכיני גליונות התשלום במחלקת החשבונות של הדואר.

בכבוד רב,
א. שץ

מותיקי הדואר

יעקב גפן

התחיל בעבודתו בדואר בשנת
1924. כיום מנהל ענף כבי
לים, הנדסה, צפון

חיים רוגלסקי

התחיל בעבודתו בדואר בשנת
1923. כיום מנהל ענף התק
נות, הנדסה, דרום

נתנאל צוער

התחיל בעבודתו בדואר בשנת
1922. כיום מפקח דוורים
בדואר ת"א

לכבי מערכת ירחון "דואר"

בתשובה לתלונת מר א. חן אמרינגן על אחור בביצוע
השלום בעד שרות כעתודות, אשר הופיעה בגליון מס'
9-10 (מכסלו-טבת תשי"ד), הגני להודיעו כי תשובה
מפורטת תשובר לו ע"י מנהל מחלקת הכספים והחש
בונת.

ש. דיאון

מנהל מחלקת הסגנון

מערכת ירחון "הדואר"

ברצוני להעיר לשמוע הלא נכון במלה "לפרוע"
במאמרו של הח' עין'הבר בחוברת 9-10.
"לפרוע" פירושו "לשלם". מוטב אינו יכול, לכן,
לפרוע המחאה אלא לקבל תמורת המחאה.
לדעתי יש לומר: "לפדות" המחאה.
אליעזר קרמר
דואר ירושלים

מן ההויי

ביוזמת ועד העובדים בדואר ירושלים נפתחו קורסים
ללימוד האנגלית למתחילים ולמתקדמים. השיעורים מת
קיימים בשעות הערב. המורים הם עובדי הדואר.
קורס חדש שייתקיים מיד לאחר שעות העבודה יפתח
בקרוב.
על המעוניינים בכך לפנות לח' א. כהן מלשכת שרות
הדואר.

הולכת ומתארגנת קבוצת כדורגל בדואר ירושלים.
האימונים כבר התחילו ובקרוב יקבע הרכב של הק
ביצה.

הוצאת המדפים הממשלתי
נדפס בדפוס גירוסלם פוסט, ירושלים